
Позиция на Алианс за ранно детско развитие за необходимостта от продължаване на Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве

Алиансът за ранно детско развитие е обединение от над 50 български неправителствени и междуправителствени организации с представителство в България и физически лица, които реализират дейности за подобряване на благополучието на децата в ранна възраст и техните семейства. Членовете на Алианса и неговите партньори работят за постигане на споделена визия за децата в ранна възраст в България, съгласно която всяко дете да има възможност да разгърне своя потенциал в максимална степен.

Общи коментари

Алиансът за ранно детско развитие се присъединява към подкрепата, изразена от редица неправителствени организации (Национална мрежа на здравните медиатори, Национална мрежа за децата, Национална пациентска организация и др.) за отправените от Сдружение „ЛАРГО“ предложения и препоръки за актуализиране на Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве.

Водещ принцип в Конституцията на Световната здравна организация е¹, че ползването на най-високия достижим стандарт на здраве е едно от основните права на всяко човешко същество, без разлика на раса, религия, политически убеждения, икономическо или социално положение.

Също така, чл. 6 от Конвенцията на ООН за правата на детето задължава държавите-страни да признаят, че всяко дете има присъщо право на живот и осигуряват в максимална възможна степен оцеляването и развитието на всяко дете. Допълнително, чл. 24 от Конвенцията за правата на детето предвижда, че държавите - страни по Конвенцията признават правото на детето да се ползва от **най-високия достижим стандарт на здравословно състояние и от здравните услуги за лечение на заболяванията и за възстановяване на неговото здраве.**

С водещите принципи на тези два основополагащи документа ние подчертаваме важноста и необходимостта от разработване на стратегическа рамка, която да задава посоката и целите на политиките, насочени към повишаване на здравния статус на населението на страната ни.

Националната програма, наред с Националната здравна стратегия, са водещите стратегически документи до края на 2020 година, чрез които се прилагат политиката, мерките и услугите, насочени както към майчиното и детско здраве, така и към цялото население в България. Тези два документа са определени от специалистите като иновативни, модерни и с амбицията за въвеждане на интегрирани здравни услуги за деца и възрастни, с акцент към хората в уязвима социално-икономическа ситуация.

¹ Конституция на СЗО - http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf

Редица научни изследвания доказват, че развитието на детето през първите години оставя огромен отпечатък върху целия му живот и периодът на ранното детство е основополагащ, като има отражение върху неговото благополучие в зряла възраст. Това предполага инвестиране на достатъчно ресурси в максимално ефективен комплексен подход към ранното детско развитие – най-силният инструмент за преодоляване на неравенствата и шанс да се осигури възможност на всяко дете за най-добър старт в живота. Предприемането на мерки за намаляване на стреса, за предотвратяване на вредното влияние на околната среда и осигуряване на подкрепа за бременни майки и семейства с малки деца, водят до по-добро здраве през целия живот и спестяват значителни разходи за здравеопазване.

Конкретни предложения

Предвид приключването на Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве тази година, изразяваме надеждата, че тя ще бъде продължена и актуализирана, с хоризонт до 2030 г., в синхрон с водещия стратегически документ на страната - Националната програма за развитие: България 2030.

Настояваме в програмата отново да залегнат и да бъдат развити постиженията и доказалите се успешни практики, а именно:

- **Да бъдат запазени като дейност домашните посещения и медицинските консултации, но с повишен обхват и възможности за покриване на нуждите на децата и майките в съответната област.**
- **Да се заложи по-широко застъпване на модела на продължаващата акушерска грижа, чийто предимства и ефективност са подкрепени от научни данни и се насърчава от СЗО.**
- **Да бъде отделено сериозно внимание на преждевременно родените деца и да се зложат мерки за реално извършване на комплексно проследяване от медицински специалисти в първите месеци и години след изписването от неонатологичното отделение, така и в проследяването им от немедицински специалисти, работещи в областта на ранното детско развитие.**
- **Да се наложи като стандарт на работа един от успехите на Програмата - провеждане на неонатален слухов скрининг с цел ранно диагностициране и навременна интервенция при увреждане на слуха.**
- **Лабораторните изследвания и консултации като биохимичен скрининг за бременни за оценка на риска от раждане на дете със Синдром на Даун, други анеуплоидии, спина бифида, аненцефалия и тежък дефект на коремната стена, да бъдат включени и в бъдещия документ.** Предлагаме Програмата, в най-близко бъдеще, да предвиди и системното въвеждане на по-съвременни способности за пренатална и постнатална диагностика като генетичен скрининг.

- **Създадените експертни комисии към университетските болници** (напр. по вродени аномалии и по диабет) **да продължат да съществуват и да подпомагат интеграцията и справянето с тежките хронични заболявания** извън разписаните в Националния рамков договор.
- **Продължаване на мерките за намаляване на детската смъртност и достигане до средното ниво в Европейския съюз, което е 3.6 ‰.**

Качественото здравеопазване изисква качествена работна сила. Предлагаме към актуализацията на документа **да се добавят и мерки за привличане и задържане на здравните специалисти на всички нива, включително медицински сестри и акушерки.** Тези мерки трябва да включват съвременен образование, адекватно продължаващо обучение и добри условия на труд и възможности за кариерно развитие.

Обръщаме внимание, че извършените проучвания и подготвените мониторингови доклади за изпълнението на Националната програма от сдружение „ЛАРГО“ – Кюстендил ясно показват нуждата от съществуването на Здравно-консултативните центрове и предоставянето на предвидените услуги. Но също така показват и **сериозната необходимост от уеднаквяване на работата и популяризиране на дейността на Центровете,** за което подаваме пример с малко използвания заложен безплатен преглед за проследяване на бременността на здравно неосигурените бременни жени и изследвания.

Продължаващата пандемия показва колко е важно да разполагаме с механизми, които да гарантират устойчивостта на системата и предоставянето на здравни грижи по време на сериозни обществени и здравни кризи. Програмата трябва да е съвместима с по-широки мерки за устойчивост на здравната система, като планиране, мониторинг и отчетност, за готовността ѝ ефективно да посреща кризите.

Настоящата криза подчертава и нуждата от повишаването на доверието в здравната система, ресурс, който е още по-важен, когато става въпрос за обществено чувствителна тема като майчиното и детското здраве. Необходима е работа с общността на регионално и местно ниво, за да се изгради доверителна връзка между пациентите и специалистите, които им предоставят здравни грижи. Овластяването на пациентите и превръщането им в активни участници в усъвършенстването на програмата също ще повиши доверието в системата.

Оставаме на разположение и в готовност за партньорство за намирането на трайни решения в най-добрия интерес на децата и техните семейства.

25.11.2020

София